

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD UCZNIĄ

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

EGZAMIN W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM

CZĘŚĆ 1. JĘZYK POLSKI

Instrukcja dla ucznia

- Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych 17 stronach są wydrukowane **22 zadania**.
- Sprawdź, czy do arkusza jest dołączona karta odpowiedzi.
- Brak stron lub inne błędy zgłoś nauczycielowi.
- Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
- Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
- W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Do niektórych zadań są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest poprawna. Wybierz ją i otocz kółkiem, np. gdy wybierasz odpowiedź A:
 A.
 B.
 C.
 D.
- W niektórych zadaniach zdecyduj, czy zdanie jest prawdziwe, czy fałszywe, i otocz kółkiem wybraną odpowiedź, np. gdy wybierasz odpowiedź P (prawda).

☒ P	F
------------------------------------	---
- Jeśli się pomylisz, przekreśl znak kółka krzyżykiem i zaznacz inną odpowiedź, np.:
 A.
 B.
 C.
 D.
- Pozostałe zadania wykonuj zgodnie z poleceniami.
- Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

**UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia ucznia do:

- dostosowania kryteriów oceniania
- nieprzenoszenia zaznaczeń na kartę

Arkusze zawiera teksty
liczące więcej niż 250 słów.

**18 KWIETNIA
2016**

**Godzina rozpoczęcia:
11:00**

**Czas pracy:
do 135 minut**

Powodzenia!

GH-P2-162

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–7. zamieszczone na stronach 3.–5.

Henryk Sienkiewicz

KRZYŻACY (fragment)

Zbyszko odgarnął włosy, które dawno nie podcinane z przodu, spadały mu aż na brwi, chwilę posiedział w milczeniu, po czym jął¹ mówić:

– Dałby Bóg, abym ja tyle mógł wiedzieć o mojej Danuśce, ile wiem o Malborgu. Pytacie, com tam widział? Widziałem potęgę krzyżacką niezmierną, przez wszystkich królów i przez wszystkie narody wspomagana, z którą nie wiem, czyli kto w świecie mierzyć się zdoła. Widziałem zamek, jakiego chyba i sam cesarz rzymski nie ma. Widziałem skarby nieprzebrane, widziałem zbroje, widziałem mrowie orężnych mnichów, rycerzy i knechtów² – i relikwie jakby u Ojca Świętego w Rzymie, i mówię wam, że aże dusza zdrętwiała we mnie, bom sobie pomyślał: gdzie się tam komu na nich porywać? kto ich zmoże? kto się im oprze? kogo ich siła nie przełamie? [...]

Maćkowi dziwne wydały się [...] słowa Zbyszka, więc choć chciało mu się poznać wszystkie przygody młodzianka, jednakże przerwał mu i rzekł:

– [...] A mało to razy zderzaliśmy się z nimi tarczą o tarcz i łbem o łeb! A toś zabaczył³, jako im niesporo⁴ bywało ku nam – i jak na zatwardziałość naszą narzekali: że to nie dość było konia zapocić i kopię pokruszyć, jeno trza było cudze gardło wziąć albo swoje dać⁵! Byli tam przecie i goście, którzy nas pozywali – a wszyscy z hańbą odeszli. Cóżes to tak zmiękł?

– Nie zmiękleł ja, bom się i w Malborgu potykał, gdzie też i na ostre gonili⁶. Ale wy ich wszystkiej potęgi nie znacie.

Lecz stary rozgniewał się.

– A ty znasz-li całą moc polską? Widziałeś wszystkie chorągwie w kupie⁷? Nie widziałeś. A ich potęga na krzywdzie ludzkiej i na zdradzie stoi, bo tam i piędzi⁸ ziemi nie ma, która by była ich. Przyjęli ci ich książęta nasi, jak się ubogiego w dom przyjmuje – i obdarowali, a oni porósłszy w moc, pokąsali tę rękę, co ich żywiła, jako psi bezecni⁹ i wściekli. Ziemię zagarnęli, miasta zdradą pobrali i ot ich moc! Ale choćby wszyscy królowie świata szli im w pomoc – nadejdzie dzień sądu i pomsty.

– Skoroście mi kazali gadać, com widział, a teraz się gniewacie, to wolej zaniecham¹⁰ – rzekł Zbyszko.

Maćko zaś sapał przez jakiś czas gniewnie, po chwili jednak uspokoił się i rzekł:

– Albo to raz tak bywa! Stoi ci w lesie chojar¹¹ jako wieża sroga, myślałbyś, że wiek wieków postoi, a stukniesz w niego godnie obuchem¹², to ci się pustką obezwie. I próchno się w nim sypie. Taka to i krzyżacka moc!

¹ Jął – zaczął.

² Knecht – żołnierz pieszy w dawnym wojsku niemieckim.

³ Zabaczyć – zapomnieć.

⁴ Niesporo – niechętnie, niewygodnie.

⁵ Cudze gardło wziąć albo swoje dać – tu: walczyć na śmierć i życie.

⁶ Gonić na ostre – pojedynkować się konno na ostre kopie albo włócznie.

⁷ Chorągwie w kupie – tu: całe wojsko polskie.

⁸ Piędź – dawna miara długości.

⁹ Psi bezecni – tu: budzący odrazę.

¹⁰ Wolej zaniecham – tu: przestanę opowiadać, zamilknę.

¹¹ Chojar – stare, wysokie drzewo iglaste.

¹² Obuch – przeciwległa do ostrza, tępo zakończona część siekiery.

[482 słowa]

Zadanie 1. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Maćko odrzuca opinię Zbyszka o Krzyżakach, ponieważ uważa, że Zbyszko

- A. przecenia potęgę Krzyżaków.
- B. sprzymierzył się z Krzyżakami.
- C. podał zmyślane informacje o Krzyżakach.
- D. lekceważy zagrożenia ze strony Krzyżaków.

Zadanie 2. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Wypowiedź Maćka dotycząca Krzyżaków „Ale choćby wszyscy królowie świata szli im w pomoc – nadejdzie dzień sądu i pomsty” ma charakter

- A. groźby.
- B. życzenia.
- C. rozkazu.
- D. instrukcji.

Zadanie 3. (1 pkt)

Otocz kółkiem P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Według Maćka polskich rycerzy charakteryzuje wola walki i niezłomność.	P	F
Według Maćka Krzyżacy byli wdzięczni polskim książętom za okazaną pomoc.	P	F

Zadanie 4. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Maćko posłużył się przykładem chojara, aby pokazać, że potęga Krzyżaków jest

- A. ukryta.
- B. groźna.
- C. wieczna.
- D. pozorna.

Zadanie 5. (1 pkt)

Uzupełnij artykuł hasłowy tak, aby związek frazeologiczny wskazany przez Ciebie był zgodny z podanym objaśnieniem. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

_____ – spierać się, walczyć o coś lub w czyjejs obronie.

- A. Wrócić na tarczy
- B. Syzyfowa praca
- C. Pięta Achillesa
- D. Kruszyć kopie

Zadanie 6. (1 pkt)

Otocz kółkiem P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Formy „zabaczyć”, „wolej zaniecham” świadczą o zmianach zachodzących w polskim słownictwie.	P	F
Zastosowane słownictwo archaiczne posłużyło do opisanego realiów epoki.	P	F

Zadanie 7. (1 pkt)

Które stwierdzenie dotyczy powieści historycznej? Otocz kółkiem P przy zdaniu prawdziwym.

1.	Bohaterami są tylko postaci fikcyjne.	P
2.	Akcja obejmuje zarówno wydarzenia historyczne, jak i fikcyjne.	P
3.	Ze zwięźle opisanego zdarzenia wynika pouczający morał.	P

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 8.–12. zamieszczone na stronach 6.–8.

Jan Sztudynger

RÓŻA PRAWDZIWA I SZTUCZNA

Szydzi z prawdziwej sztuczna:

– Krótkie twoje trwanie,

Wdzięk pani wkrótce minie,

A mój pozostanie...

– Tak – rzecz wonna róża,

Rumieniąc się skromnie –

Ale patrząc na panią,

Myśleć będą o mnie!

Zadanie 8. (1 pkt)

Jaką cechę prawdziwej róży zakwestionował sztuczny kwiat? Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

- A. mądrość
- B. wrażliwość
- C. trwałość
- D. skromność

Zadanie 9. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

W postawie sztucznej róży wyczuwa się

- A. troskę.
- B. drwinę.
- C. współczucie.
- D. zakłopotanie.

Zadanie 10. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Cechą łączącą obie róże z utworu Jana Sztudyngera jest

- A. woń.
- B. uroda.
- C. kruchość.
- D. naturalność.

Zadanie 11. (1 pkt)

W którym zdaniu oddano przesłanie utworu? Otocz kółkiem P przy zdaniu prawdziwym.

1.	O tym, co jest piękne, decydują indywidualne upodobania.	P
2.	Im piękniejszy oryginał, tym ciekawsza kopia.	P
3.	Każda kopia jest tylko naśladownictwem.	P

Zadanie 12. (1 pkt)

Dokończ poniższe zdania 1. i 2. Otocz kółkiem poprawne odpowiedzi.

1. Postawa sztucznej róży obrazuje człowieka

A. skromnego.

B. próżnego.

2. Postawa prawdziwej róży jest ilustracją ludzkiej

C. naiwności.

D. rezolucji.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 13.–17. zamieszczone na stronach 9.–11.

Katarzyna Janowska

ZWYKŁY DZIEŃ

Niech mnie pani nie pyta o szczęście – powtarzała filozof, profesor Barbara Skarga, moja mistrzyni, której jedna z książek nosi tytuł „Człowiek to nie jest piękne zwierzę”. Mimo to podczas różnych spotkań drążyliśmy temat. Skarga mawiała wtedy: bo niby co to jest szczęście? Nagroda? Kto miałby nagradzać i za co? A może to tylko ślepy traf? Zresztą czy człowiek jest stworzony do szczęścia? Zawsze mnie denerwuje, gdy jakaś matka mówi o swoim synu: tak bym chciała, żeby był szczęśliwy, zamiast powiedzieć: a niech on będzie porządnym i uczciwym człowiekiem. I co? Potem jest tylko wielkie rozczarowanie, bo to szczęście nie przychodzi. Nie należy się nastawiać, że w życiu trzeba być koniecznie szczęśliwym. Może pojawi się taki moment, że poczujemy się szczęśliwi, ale to nie może stać się celem życia, bo równie dobrze taka chwila może się nie przydarzyć. A nawet kiedy się trafia, najczęściej nie zdajemy sobie z tego sprawy.

Zdażyłam na pociąg w ostatniej chwili. Korki były większe niż zazwyczaj. Ekspres 7.15 Kraków – Warszawa wjechał na Dworzec Centralny punktualnie. Całe szczęście. O 11.00 zaczynam nagranie programu z Wojciechem Kilarem. Makijaż, kawa z bohaterem i kamery start. Rozmowa o muzyce, życiu, miłości do żony, zapachach i barwach Paryża –

mieście, w którym Kilarowie lubili spędzać wakacje. Rozmowa płynie z humorem, żadnej wymuszonej pozy, nadymania się. Na pytanie o natchnienie rozbawiony kompozytor odpowiada – Najlepiej opisał to Mrozek: „Coś mnie zaszło od tyłu”.

Nie wiem, kiedy minęły trzy godziny. Znowu pędem na dworzec, metrem, bo szybciej. Wbiegam na peron w momencie, gdy konduktor zaczyna gwizdać. Dojeżdżam do Krakowa. W upalnym wrześnieowym słońcu czuć rozwibrowanie nadciągającej jesieni. Do domu spacerem przez gwarny rynek. Wszystkie stoliki na płycie zajęte. Życie pokazuje moc. Wszystko mi się dziś udało. Wieczorem jem z synem kolację na tarasie. Jest ciepło jak w sierpniu. Czemu właściwie tak dokładnie pamiętam ten dzień sprzed sześciu czy siedmiu lat?

Kiedyś podeszłam Barbarę Skargę pytaniem, czy pamięta, kiedy czuła się szczęśliwa. O dziwo, nie obruszyła się. Po chwili namysłu powiedziała: – Pewnego lipcowego dnia w Chocieńczech, gdzie przed wojną co roku spędzałam wakacje, ale wtedy nie wiedziałam, że to jest szczęście.

[349 słów]

Zadanie 13. (1 pkt)

Otocz kółkiem P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Liczne pytania w wypowiedzi Barbary Skargi podkreślają związek między uczciwością a szczęściem.	P	F
W pierwszym zdaniu tekstu autorka wyraża osobisty stosunek do Barbary Skargi.	P	F

Zadanie 14. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Według Barbary Skargi szczęście nie powinno być celem życia, ponieważ

- A. spotyka jedynie ludzi wyjątkowych.
- B. jest osiągane dużym wysiłkiem.
- C. zawsze okazuje się ulotne.
- D. może nigdy nie nadejść.

Zadanie 15. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

W wypowiedzeniu „Kiedyś podeszłam Barbarę Skargę pytaniem, czy pamięta, kiedy czuła się szczęśliwa” wyraz „podeszłam” oznacza postawienie pytania w sposób

- A. natarczywy.
- B. taktowny.
- C. przebiegły.
- D. życzliwy.

Zadanie 16. (1 pkt)

Otocz kółkiem P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Tytuł ZWYKŁY DZIEŃ wskazuje na to, że szczęścia nie można osiągnąć w codziennych sytuacjach.	P	F
Z tekstu wynika, że ze szczęścia, które nas spotkało, często zdajemy sobie sprawę po czasie.	P	F

Zadanie 17. (1 pkt)**Dokończ zdanie. Otocz kółkiem odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1. albo 2.**

A.	Wypowiedzenie „Do domu spacerem przez gwarny rynek” jest zdaniem pojedynczym,	ponieważ	1.	zawiera tylko jedno orzeczenie.
B.	Wypowiedzenie „Do domu spacerem przez gwarny rynek” jest równoważnikiem zdania,		2.	nie ma osobowej formy czasownika.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 18.–21. zamieszczone na stronach 12.–14.

Tadeusz Rojek

DAMY, RYCERZE I DŻINSY

Idziemy z wizytą. Otrzymaliśmy zaproszenie od znajomych, z którymi łączą nas raczej oficjalne niż przyjacielskie stosunki. Miałoby się przecież ochotę wypaść jak najkorzystniej, zabłysnąć efektownym dowcipem, błyskotliwym paradoksem¹, interesującą wiadomością, celną uwagą. Krótko mówiąc: okazać się dowcipnym i wyrobionym, inteligentnym i odczytanym, obytym i atrakcyjnym. Wszystkie te cechy ujawnić się mogą jedynie w rozmowie, która jest najważniejszym i może jedynym środkiem względnie łatwego zdobywania ludzkiej sympatii. Jest znacznie istotniejszym sposobem przedstawienia się niż mruknięcie nazwiska. Nie bez racji mawiał Sokrates²: „Mów, żebym cię zobaczył”.

Trzeba nam jednak wiedzieć, że rozmowa w gronie znajomych znacznie zmieniła swój dawny charakter, wyraźnie zawężyła swe horyzonty. Dzień powszedni, wypełniony przeważnie gorączkową pracą, nie daje zbyt wielu okazji do towarzyskich spotkań. A kiedy już nadarzy się sposobność spędzenia czasu w większym lub mniejszym gronie, rozmawiamy często o kłopotach dnia codziennego albo o ostatnich wydarzeniach w życiu politycznym. Do rzadkości należą rozmowy stanowiące ongiś – nie tak dawno jeszcze – cel spotkań towarzyskich: o literaturze, o sztuce, o teatrze, o nauce.

¹ Paradoks – twierdzenie zaskakująco sprzeczne z ugruntowanymi przekonaniem.

² Sokrates – filozof grecki żyjący w latach 469–399 p.n.e.

Zadanie 18. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

Z tekstu wynika, że współcześnie rozmowa „zawężyła swe horyzonty”, ponieważ

- A. większość ludzi nie chce ujawniać swoich poglądów.
- B. w rozmowach uczestniczy coraz mniejsze grono znajomych.
- C. rozmowy najczęściej dotyczą polityki lub codziennych spraw.
- D. tematy rozmów towarzyskich ograniczono do literatury i sztuki.

Zadanie 19. (1 pkt)

Otocz kółkiem P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

Autor przywołał słowa Sokratesa, aby poprzeć swoją tezę myślą filozofa.	P	F
Z przytoczonych słów Sokratesa wynika, że rozmowa daje możliwość poznania człowieka.	P	F

Zadanie 20. (1 pkt)

Dokończ zdanie. Otocz kółkiem poprawną odpowiedź.

W wypowiedzeniu „Dzień powszedni jest wypełniony gorączkową pracą” podkreślony wyraz jest

- A. przyimkiem.
- B. przysłówkiem.
- C. imiesłowem przysłówkowym.
- D. imiesłowem przymiotnikowym.

Zadanie 21. (2 pkt)

Czy zgadzasz się z opinią, że „rozmowa jest najważniejszym i może jedynym środkiem zdobywania ludzkiej sympatii”? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do tekstu. Nie cytuj sformułowań z arkusza.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 22. (10 pkt)

Napisz charakterystykę wybranego bohatera literackiego, który wolność uznał za najważniejszą wartość. Twoja praca powinna zajmować przynajmniej połowę wyznaczonego miejsca.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Możesz kontynuować na następnej stronie

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

